

בתי המשפט

ברע"ע 002091/02

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

תאריך 18/09/02

בפני כב' השופט דוד בר-אופיר, סגן-נשיא

בעניין: אבנר חדד

המבקש

נ ג ד

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

המשיב

החלטה

1

2

1. המבקש, אבנר חדד, הינו אזרח ותושב צרפת, והוא מתגורר דרך קבע במדינה זו. המשיב, בנק דיסקונט לישראל, פתח בהליכי הוצאה לפועל נגד המבקש לגביית חוב כספי. פסק הדין, שמסתכם היום בסכום ניכר מאוד, ניתן במהלך שנת 2001, והמבקש לא פרע את חובו עד היום. ביום 17.10.01 ניתן, לבקשת המשיב, צו עיכוב יציאה מהארץ נגד המבקש בעודו נמצא בחו"ל, וביום 12.2.02 הגיש המבקש בקשה לביטול הצו. ראש ההוצאה לפועל קבע כי ישקול את הבקשה לביטול צו עיכוב היציאה, אם המבקש יודיע שהוא מוכן להתייצב לחקירת יכולת. המבקש הודיע בכתב על הסכמתו להתייצב לחקירת יכולת בישראל, ויחד עם זאת ביקש לבטל את צו עיכוב יציאתו מהארץ.

13

2. ראש הוצאה לפועל קבע כי צו עיכוב היציאה לא יבוטל, וקבע מועד לחקירת יכולת כמו גם לדיון בבקשה לביטול צו העיכוב. המבקש הגיש בקשה למתן רשות ערעור בפני בית המשפט המחוזי, אך בקשתו נדחתה. בעקבות החלטה זו עתר המבקש, בפני ראש ההוצאה לפועל, כי יותר לו להחקר באמצעות שיחת ועידה בווידאו ("Video Conference"), ולחלופין הוא

18

בתי המשפט

ברע"צ 002091/02

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

תאריך 18/09/02

בפני כב' השופט דוד בר-אופיר, סגן-נשיא

1 בקש כי ינקט הליך של חיקור דין בחו"ל. ראש ההוצאה לפועל דחה בקשה
2 זו, ומכאן הבקשה למתן רשות ערעור שהונחה בפני.

3
4 3. הבסיס הנורמטיבי לחקירת יכולתו של חייב נמצא בסעיף 67 לחוק
5 ההוצאה לפועל, תשכ"ז - 1967 :

6
7 (א) ראש ההוצאה לפועל רשאי, מיוזמתו או לפי בקשת הזוכה או החייב,
8 לחקור במצבו של החייב, נכסיו, הכנסותיו וחובותיו כדי לברר את יכולתו
9 של החייב לקיים את פסק הדין (להלן-חקירת יכולת).

10
11 (ב) בחקירת יכולת רשאי ראש ההוצאה לפועל להזמין לחקירה את החייב
12 וגם עדים, ולכוף התייצבותם, מתן עדות והגשת מסמכים, בדרך שמוסמך
13 לכך בית המשפט.

14
15 (ג) חקירת יכולת תהיה בפומבי או בדלתיים סגורות כפי שיורה ראש
16 ההוצאה לפועל.

17
18 בתהליך חקיקתו של חוק ההוצאה לפועל, באמצע שנות השישים של המאה
19 שעברה, לא העלה איש על דעתו שניתן לבצע חקירת יכולת בין - מדינתית
20 באמצעים אודיו - ויזואליים. חקירת היכולת נתפסה כהליך פרונטלי שבו
21 מוטלת, על החייב, חובה סטטוטורית להתייצב אישית בפני ראש ההוצאה
22 לפועל, ולהחקר על יכולתו הכלכלית.

23
24 4. אולם, בצידו של סעיף 67 הנ"ל ניצבות הוראותיו הכלליות של סעיף 13 (א)
25 לפקודת הראיות [נוסח חדש] :

בתי המשפט

ברע"02/002091

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

תאריך 18/09/02

בפני כב' השופט דוד בר-אופיר, סגן-נשיא

1 "לפי בקשת בעל דין במשפט אזרחי רשאי בית המשפט, אם נראה צורך
 2 בכך למען הצדק ולפי התנאים שהורה עליהם, לצוות שעד או כל אדם אחר
 3 ייחקר בתצהיר על ידי אדם פלוני ובמקום פלוני שמחוץ לתחום שיפוטו של
 4 בית המשפט, ורשאי בית המשפט ליתן הוראה בכל הכרוך באותה חקירה
 5 כפי שיראה סביר וצודק, ורשאי הוא להתיר לכל בעל דין להגיש את
 6 פרוטוקול העדות כראיה באותו משפט" (הדגשתי – ד.ב.א.).

7
 8 המשנה לנשיא ד"ר ש' לויין מתווה כיוון חדשני בפרשנות של הסעיף האמור,
 9 ומורה לנו הלכה לפיה:

10
 11 "הפרשנות המחמירה של סעיף 13 לפקודת הראיות חייבת להשתנות.
 12 האמצעים הטכניים הקיימים כיום מאפשרים הקלטת העדות בעזרת
 13 מיכשור של וידאו ואמצעים אלקטרוניים אחרים, שיוכלו לתת תמונה, פחות
 14 או יותר ברורה, על מהימנותו של עד, שאפילו חקירתו בחקירה שכנגד
 15 הוקלטה. השיקול שגביית העדות בחו"ל תמנע מהשופט התרשמות ישירה
 16 מהעדות פחת בהרבה מחשיבותו, וכך גם האבחנות בין התובע לבין הנתבע"
 17 (ש' לויין "תורת הפרוצדורה האזרחית, מבוא ועקרונות יסוד" (1999) עמ' 115

18
 19 5. בעל דין, המעוניין לבוא בגדרו של סעיף 13 לפקודת הראיות, חייב להוכיח
 20 את קיומם של הרכיבים הקבועים בסעיף, וביניהם הרכיב של "למען
 21 הצדק". נטל השכנוע לגבי קיומם של רכיבים אלה מוטל עליו, מכיוון שהוא
 22 "המוציא מחברו" לעניין תחולתו של הסעיף; והוא זה המעוניין לסטות
 23 מדרך המלך של חובת ההתייבבות בפני בית המשפט, כדי לטעון את
 24 טענותיו:

25

26

בתי המשפט

ברע"ע 002091/02

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

תאריך 18/09/02

בפני כב' השופט דוד בר-אופיר, סגן-נשיא

1 "הכלל הוא כי העדת עדים צריך שתעשה בפני בית המשפט הדן בעניין
2 בישראל. הגיונו של הכלל נעוץ בחשיבות הקיימת בכך שבית המשפט
3 הפוסק בעניין יתרשם באופן בלתי אמצעי מן העדים הנחקרים בפניו.
4 הדברים אף מתחדדים מקום בו מדובר, כפי שהדבר במקרה דנן, בעד אשר
5 הוא בעל עניין אישי בהליך המתנהל נגדו.

6

7 עם זאת, במקרים בהם הדבר דרוש "למען הצדק" רשאי בית המשפט
8 להתיר חקירה של עד, ובעל דין בכלל זה, בחו"ל. בע"א 84/51
9 (קלינגהופר נ' בלוס ואח', פ"ד ו' (1) 198), התייחס בית המשפט לשאלה
10 מתי יהא זה "למען הצדק" להתיר חקירה כאמור. השופט אגרנט (כתוארו
11 אז) התווה מספר קווים מנחים, אשר אותם על בית המשפט לשוות נגד
12 עניו בעת הפעלת שיקול הדעת בכגון דא. אחד מהם עניינו בשאלה אם -
13 'קיימת סיבה טובה, המונעת את בואם של העדים מחוץ לארץ והופעתם
14 לחקירה בבית משפט בישראל...'. (ע"א 84/51 עמ' 202, ע"א 397/87 יורם
15 גיל נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פ"ד מ"ד (2) 403 ז' ואילך).

16

17 6. נראה לי כי מכאן ואילך עלינו לשנות גם את התפיסות הרווחות לעניינה של
18 חקירת יכולת. בהיבט העקרוני אינני רואה מניעה לבצע חקירות יכולת
19 באמצעים אודיו - ויזואליים גם כאשר החייב נמצא במדינה אחרת. ברור
20 ומובן הוא שעקרון זה עלינו להפריט על פי המקרה המסוים והעניין המיוחד.
21 לא אמנה כאן נתונים משוערים שעל פיהם ניתן יהיה להתיר חקירת יכולת
22 אודיו ויזואלית כאשר החייב נמצא מחוץ לישראל. כל מקרה יידון לפי
23 נסיבותיו בפני ראש ההוצאה לפועל ויעמוד לבקורת בפני ערכאת הערעור -
24 אחריו. וכעת נבחן את נימוקיו של המבקש.

25

בתי המשפט

ברע"ע 002091/02

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

תאריך 18/09/02

בפני כב' השופט דוד בר-אופיר, סגן-נשיא

7. מבקש טוען, בין השאר, כי איננו יכול להופיע בפני ראש ההוצאה לפועל בישראל בגלל צו עיכוב היציאה שניתן נגדו. נימוק זה, של חשש בפני עיכוב יציאתו, איננו נימוק תקף לתחולתו של סעיף 13 לפקודת הראיות:

כפי שהוסבר כבר, "סיבה טובה" אינה קיימת בענייננו. אי התייצבותו של המערער לחקירה בבית המשפט בישראל מוסברת על ידו רק על רקע חששו שמא תעוכב יציאתו מישראל על ידי נושיו. בחשש זה אין, כאמור לעיל, כדי להצדיק את אי-הופעתו" (ע"א 397/87 יורם גיל נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פ"ד מ"ד (2) 403 ז' ואילך).

10

בכך נשמטה טענה מרכזית למדי במסכת טענותיו של המבקש. ויתרה מזו: לא שוכנעתי כי, בנסיבותיו של מקרה זה, קיימים טעמים למען הצדק המהווים יסוד לאי התייצבותו בפני ראש ההוצאה לפועל בישראל לשם חקירתו. המבקש לא הצביע על טעמים שביסודם ניצב יסוד כלשהו של "צדק", במשמעותו הרחבה, המצדיק חקירת יכולת דווקא במקום מושבו. בית המשפט העליון אישר העדתם של עדים בחו"ל, כאשר בעל דין לא הצליח לאכוף על עדים אלה להגיע לישראל, ועדותם היא מהותית לתובענה:

19

"לנוכח העובדה, כי אין באפשרות המבקשת לאכוף על העדים מטעמה להגיע לארץ על מנת להעיד, ולנוכח טענת המבקשת, כי מדובר בעדויות מרכזיות ומהותיות לתובענה, הגעתי לכלל-דעה, כי בנסיבות העניין, האיזון הראוי בין האינטרסים המעורבים בסוגיה מחייב את שמיעת העדויות בחקירה נגדית באמצעות כינוס וידאו, והדבר עדיף מאי-שמיעת עדויות אלה בכלל" (השופט ד' דורנר, רע"א 3005/02 SmithKlein Beecham P.L.C נ' אוניאפרם בע"מ, לא פורסם).

26

בתי המשפט

ברע"צ 002091/02

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

תאריך 18/09/02

בפני כב' השופט דוד בר-אופיר, סגן-נשיא

- 1 בעניין האמור באו נימוקים של "צדק" כדי להשמיע מטעמו של בעל דין
 2 עדויות של עדים מהותיים באמצעות "כינוס וידאו", שאם לא כן עלול היה
 3 ליפול פגם חמור ביכולתו להביא את עניינו לבית המשפט, ולהוכיח את
 4 טענותיו בהליך שיפוטי.
- 5
- 6 8. ענייננו שונה מזה שנידון ברע"צ 3005/02. העיון בסעיף 2 לתצהירו של
 7 המבקש התומך בבר"ע, מצביע על כך שהמבקש חושש מאוד שמא יינקטו
 8 נגדו הליכים שבדין, כאשר יגיע לישראל, כדי לאכוף עליו את פרעון חובו.
 9 התשובה לנימוק זה טמונה בזכותו הברורה של הזוכה לנקוט נגדו בהליכים
 10 הקבועים בחוק לשם גביית החוב. האפשרות הזו, לפיה יינקטו נגד
 11 המבקש הליכי הוצאה לפועל אם וכאשר יגיע לישראל, איננה באה בגדרם
 12 של נימוקי "צדק" המצדיקים חריגה מהכלל המחייב התייצבות בפני ערכאה
 13 שיפוטית (ובענייננו : ראש ההוצאה לפועל) כדי להשמיע טענות.
- 14
- 15 9. קיים נימוק נוסף ההופך בנסיבות העניין את הליך החקירה לחסר ערך
 16 מעשי. אם המבקש לא יעמוד במילוי הצו שיינתן נגדו, לא ניתן יהיה לבצע
 17 פקודות מאסר שיוצאו לפי סעיף 70 לחוק ההוצאה לפועל. ראוי לזכור
 18 שאיננו עוסקים כאן בהליך שיפוטי מהותי שעניינו בקביעת זכויות וחובות
 19 של בעלי דין, אלא במערכת הליכים שנועדה לבצע פסק דין ולהפוך אותו
 20 לנכס מניב פירות. במצב דברים כזה על כל חייב להיות נגיש כלפי נושהו
 21 וכלפי מערכת האכיפה, מבלי שהליכי הביצוע שיתנהלו נגדו יהפכו למבצע
 22 ארגוני מורכב ומסובך.
- 23
- 24
- 25

בתי המשפט

ברע"ע 002091/02

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

תאריך 18/09/02

בפני כב' השופט דוד בר-אופיר, סגן-נשיא

10. שקלתי גם את האפשרות שחקירתו של המבקש תעשה באמצעות הליכים של סיוע משפטי בין - מדינתי. נראה לי שהליכים אלה יהיו מסורבלים וממושכים, והשימוש בהם עלול להחטיא את המטרה העומדת ביסודם של הליכי ההוצאה לפועל, להביא לפרעון החוב במהירות וביעילות -

11. "בחינתו של חוק ההוצאה לפועל מלמדת, כי בבסיסו מונחות שתי תכליות שהן מיוחדות לו (תכליות ספציפיות). האחת, לסייע לזוכה לגבות את חובו במהירות וביעילות. עמד על כך השופט ד' לזין בצינו:

12. "חוק ההוצאה לפועל... נועד, בעיקרו ומעצם טיבו, להעמיד לרשותו של הציבור מנגנון, שבאמצעותו יוכל בעל דין שזכה בערכאות לממש את פסקי הדין, שניתנו לטובתו על ידי בתי המשפט כנגד מי שחוייב בדין. מנגנון זה ראוי לו שיהיה יעיל, מעשי ובר-יכולת. אכיפתית, כשנגד עיניו של המוציא לפועל, בראש ובראשונה, הזוכה, שחשוב הוא שיבוא עד מהרה למימוש זכויותיו כנגד החייב" (ע"א 711/84 בנק דיסקונט לישראל בע"מ, תאגיד בנקאי נ' פישמן, פ"ד מ"א (1) 369, 374; להלן - פרשת פישמן).

13. מנגנון ההוצאה לפועל נועד להפוך את הפסק למציאות. בכך הוא מקדם לא רק את האינטרס של הזוכה, אלא גם את טובת הציבור. אכן, הוצאה לפועל מהירה ויעילה של פסקי דין היא אינטרס ציבורי ראשון במעלה. הוצאה לפועל אפקטיבית מגבירה את האמון בשלטון החוק. חוסר יעילות בהוצאה לפועל מביא לזלזול בכיבוד החוק וליצירתם של מסלולי "הוצאה לפועל" פרטיים אשר פגיעתם בשלטון החוק רעה.

14. התכלית (המיוחדת) השניה המונחת ביסוד חוק ההוצאה לפועל היא להגן על החייבים, אשר לאור מצבם הכלכלי אינם יכולים לעמוד בתשלום החוב

בתי המשפט

ברע"ע 002091/02

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו

תאריך 18/09/02

בפני כב' השופט דוד בר-אופיר, סגן-נשיא

1 הפסוק. החוק בא למנוע מצב שבו בהפעלת מנגנון הגבייה לטובת הזוכה
2 יהפוך החייב לחסר יכולת ולנטל על החברה (פרשת פישמן, עמ' 374). זהו
3 היבט סוציאלי, הבא להתחשב בחייב, תוך מניעת ירידה לחייו... " (ע"א
4 4905/98 פרופסור יוסף גמזו נגד נעמה ישעיהו ואח', פ"ד נ"ה (3) 360 ,
5 (374).

6
7 התכלית המיוחדת השניה, עם כל חשיבותה, איננה רלבנטית לעניינה של
8 בקשה זו, שכן היא מתיחסת לירידה לנכסי החייב ולפגיעה בחירותו האישית
9 במהלך ביצוע ההליכים המהותיים שמתנהלים נגד החייב. בעוד שאנו
10 עוסקים כאן בהליך מקדמי שעניינו הדרך הראויה לקיום חקירת יכולת
11 בענייננו.

12
13 11. עיקר הדברים: לא מצאתי טעמים המהווים בסיס לניהול חקירת יכולת
14 באמצעים אודיו - ויזואליים, ובקשתו של המבקש נדחת בזה. המבקש
15 ישלם למשיב שכר טרחת עו"ד בסך 5,000 ₪ בצירוף מע"מ, הפרשי
16 הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד לפרעון.

17
18 ניתנה היום, 18/9/02, בהעדר הצדדים ובאי כוחם.
19 המזכירות תשלח העתק החלטה זו לבאי כוח הצדדים.
20

דוד בר-אופיר, שופט

סגן-נשיא